

פנינים יקרים אמרות טהורות והדרכות ישרות שנשמעו מפי מרן רבינו ראש הישיבה שליט"א

בשמות מרן רבינו ראש הישיבה שליט"א

פרשת פנחס תשפ"ג

פרשת מטו"מ תשפ"ג ג'יון ל"ה

בקנאו את קנאתי

גילה דעתו שמסכים לדבר, מכל מקום מיום השמיני והלאה כיון שעכשיו גילה דעתו דניחא ליה בזה, ולכן ירצה דמו של האב גם כן.

הקטן שנימול אין לו נגיעות

אך מצד אחר במקום חסרונו שאין בו דעת, שם אתה מוצא גדלותו שאין בו פניות ומחשבות לגדל את עצמו ולהתייחר בקיום מצוה זו, וכדאיאת בספח"ק דגדולה היא מצות מילה שנעשית לשם שמים יותר מכל שאר המצוות, לפי שהנימול הוא קטן שאין בו דעת, ואינו מבין שיש עליו להתגאות במעשה זה, ועיין מה שביאר על פי זה מרנא הכתב סופר (לך לך ע"פ התהלך לפני) הטעם בזה שמסכים את הערלה בעפר, וראה עוד בספח"ק תולדות אהרן להרה"ק מזיטאמיר (ליקוטים מנחות דף גג:) שכתב לבאר בזה דברי הגמרא (שם) בשעה שנכנס רוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון שנוכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו לאחר שיצא, ע"כ, לפי שמצוה זו בודאי נעשה לשם שמים.

ונראה כי כיון שזכה פנחס לקנא לד' לשם שמים, ועשה פעולה שהיה מושלם בלתי לד' לבדו, עד כדי כך שאף משה לא עשאו מפני שחשש שמא יהיה מעורב בזה פניות של נקמה ובצחוק, ומכל מקום אמר לפיכך קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא, והיינו שהבין כי פנחס ראו לאותו מעשה ויעשנו לנקום נקמת ד' דייקא, וכיון שזכה פנחס לעשות מעשה בלתי לד' לבדו באופן מעולה כזה, לכן זכה שכל מצוות הברית מילה שוודאי נעשית לשם שמים וכנ"ל, יהיו בהשתתפותו וכלשון המדרש אין עושין ישראל ברית מילה עד שתהא רואה בעיניך, לפי שדייקא לפיכך אמר פנחס יש שייכות לענין המעשים לשם שמים, אשר נעשים במצות ברית מילה באופן המועיל ביותר.

השפעות הנשפעות על ידי אליהו בעת הברית

לא זו בלבד אלא כאשר בא אליהו בכך אזי בא רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה (ישעיה נב ז), [וכן חזינו בגמרא (בבא קמא דף טו:) כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר, ע"כ, הרי שאף החיות מבחינים כי כאשר אליהו בעיר שפע טובות בא לעולם, (ועיין עוד במסכת עדיות פ"ח מ"ז), ומקובל מפי ספרים וסופרים שכן הוא בשעת כל ברית כאשר אליהו הנביא בא, נשפע שפע ברכות לרוב בין ברוחניות ובין בגשמיות, וכדלהלן.

נגד הטבע הטבוע בו מכה זקינו אבי אביו לאהוב את השלום לרדוף אחר השלום ולאהוב את הבריות. והיוצא לדידך כי אף מעשה פנחס היה לשם שמים ממש, ולא קבל בעולם הזה את הכבוד הראוי, אלא אדרבה אחר מעשיו התחילו שבטים מבזין אותו, וכמו שפירש הרה"ק בעל המאור ושמש שחשדהו שהיה זאת מחמת תאוות הרציחה, עד שהעיד עליו הקב"ה שהיה מעשיו לשם שמים בבחינת בקנאו את קנאתי בתוכם, ועשה כל מעשיו בלתי לה' לבדו.

אליהו מלאך הברית

מדוע קבל פנחס את שכרו דייקא בענין מצוות הברית

ועל פי זה נראה לבאר בהא דאיאת במדרש (במדר' פ"ה יג) אמר הקדוש ברוך הוא לאליהו אתה קנאתה על ע"ז בשמים, שנאמר פינחס בן אלעזר וגו', וכאן אתה מקנא קנאתי, חייך שאין עושין ישראל ברית מילה עד שתהא רואה בעיניך, מכאן תקנו חכמים להיות עושין מושב כבוד לאליהו שהוא מלאך הברית, שנאמר ומלאך הברית וגו' (מלאכי ג א), ע"כ, ויש לעמוד בזה מדוע קבל השכר בענין ההשתתפות במצוות ברית מילה דייקא, ומצינו שהקב"ה משלם מדה נגד מדה, ויש להתבונן מה השייכות לענין ברית מילה, ובפשטות יש ליישב דכיון שמסר נפשו על קדושת יסוד אצל כלל ישראל, זכה לעמוד בעת הכנסתם לבריתו של אא"ע"ה שמקדשים עצמם באותו ענין.

הקטן שנימול אין בו דעת

ועל דרך אחרת יש לבאר בהקדם כי הקטן הנימול בעת אשר מלין אותו אין בו דעת, וידוע מה שאמר בזה הרה"ק מוהר"י מבעלזא זיע"א דבמצות מילה איכא חסרון בשלימות המצוה שלא הסכים הנימול מרצונו וכו', ותירץ על פי הנ"ל דכיון הדעת שיש בתינוק, וביאר על פי זה מה דבסעודת הברית אומרים בברכת המזון הרחמן הוא יברך אבי הילד וכו' מיום השמיני והלאה ירצה דמו וכו', והקשה מה שייך לגבי האב לשון ומיום השמיני והלאה ירצה דמו, ומה דיש לברך את הרך הנימול נתקן בפני עצמו ברכת הרחמן הוא יברך את רך הנמול לשמונה וכו', ותירץ על פי הנ"ל דכיון שבעת הברית מילה יש חסרון דעת בתינוק שלא גילה דעתו שמסכים לקיום המצוה, אך כיון שהאדם מל את בנו נתברר למפרע אשר שש ושמח לעשות מצות ברית מילה, על כן מברכים את אבי הילד אשר עתה מתגלה למפרע כי כשינימול ועדיין לא

קנאות בלתי לה' לבדו

משרע"ה חשש שמא הוא נוגע בדבר

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי (כה יא). חזינו בחז"ל לגבי קנאת ד' זו שהיה בלתי לד' לבדו, וכדאיאת בספח"ק (ארץ עדות בפרשתך, תורת מהרי"ץ פרשת בלק, סוף ספר בארת המים מחידושי המלקט בפרשת בלק) במה שאמרו בגמרא (סנהדרין דף פב.) וירא פנחס בן אלעזר, מה ראה אמר רב ראה מעשה ונוכר הלכה, אמר לו אחי אבי אבא לא כך לימדתי בדתך מהר סיני הבעול את הנכרית קנאין פוגעין בו, אמר לו קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא, ע"כ, והובא ברש"י (לעיל פרשת בלק, כה ז ד"ה וירא) ויפלא מדוע לא קיים משה בעצמו הלכה זו לקנא קנאת ד' ולפגוע בס, וביאר על פי מה דאיאת על מה שנאמר (שם ו) הנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה, וביארו בגמרא (שם שם) הביאה אצל משה אמר לו בן עמרם זו אסורה או מותרת ואם תאמר אסורה בת יתרו מי התירה לך, ע"כ, והובא ברש"י (עה"פ שם), וכיון שבזיו אותו היה חושש משה שמה נוגע בדבר הוא בענין הריגתם, ולא רצה שיהיה מעורבב נגיעה עצמית בקנאו קנאת ד' צבקות.

מעשה פנחס היה לשם שמים

כמו כן פינחס היה כונתו לשם שמים וכמו שאמרו במדרש (לקח טוב יתרו יד) תנן התם וכל מעשיך יהיה לשם שמים, שהרי פנחס הרג את זמרי ונכרת לו ברית עולם, שנאמר לכן אמור הנני נתון לו את בריתי שלום, ע"כ, הרי שהביאו ראיה לשכרם של הפעולות לשם שמים מעשה פינחס דייקא, (ועיין עוד בחוקוני בפרשתך מה שכתב בענין הלשם שמים של פנחס), והביאור בזה נראה על פי מה דאיאת בגמרא (שם פב.) סוטה מג.) שבטים מבזין אותו ראייתם בן פוטי זה בן שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים יהרוג נשיא מישראל, ע"כ, והובא ברש"י (ריש הפרשה), ובספח"ק מאור ושמש (בפרשתך) ביאר ענין זה ח"ל שחשדהו שלא עשה זאת לשם שמים רק מחמת שפלות שרומה לאחי אם שהם עובדי עבודה זרה, ויש להם מדת הרציחה. לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, עכ"ל, ויש להוסיף בזה בענין מה שייחסו אותו אחר אהרן - לפי שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות פ"א מ"א), ואדרבה בזה נתברר שמעשיו היה

מחילת עוונות

כתב בספח"ק אגרא דפרקא (אות קמו) וז"ל נאמר לי משם קודש ישראל ה"ה הרב הקדוש מה"ר שלמה מקארלין זצלה"ה הי"ד, שאמר בשם המדרש, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאלהיו שיצטרך להיות בכל ברית מילה שבישראל, אמר אליהו, אתה ידעת שאני מקנא לשמך יתברך, הנה אם יהיה הבעל ברית בעל עבירה לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השי"ת שיכפר להבעל ברית ואז יהיה ריקן מעבירות, והשיב עוד אפשר יהיה המהול בעל עבירה, הבטיחו השי"ת שיכפר גם לו, השיב עוד אפשר יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול, הבטיחו השי"ת שיכפר לכל הקהל, כן שמעתי שציאו הדברים מפי הקדוש הנ"ל, עכ"ל, וזה עוד נתינת טעם במה שיש שפע רב כאשר אליהו הנביא בא למקום, לפי שיש מחילת עוונות ובני ישראל נטהרין מטומאתן, אי בטלין כל המשטינים וכל הקיטרוגים, והם קטיגור וקח סניגור שבני ישראל ראויים לכל הברכות.

ענין המחילה והמתקת הדינים על ידי הסנדק

[ובענין זה שנעשה המתקת הדינים בעת הברית מילה יש להסמך לזה מה שכתב עוד הבני יששכר ורמזו בספרו הגהות מהרצ"א במה דאיתא בזה"ק (פרשת פקודי דף רנה): בומנא דאתגור בר נש וכו' והוא סטי"א וכו' אתבר ולא יכיל לשלטה ולקטרגא וכו', דאתעביד סניגוריא על ישראל, והוסיף וכתב על זה וז"ל זה שקורין להמחיק התינוק על ברכיו סנדק, אשר לא נמצא בעלי הקידוק לו שורש, והוא נדרש בראשי תיבות סניגור נעשה דין קטיגור, עכ"ל, עוד יש לציין מה שנרמז במצות הסנדקאות ענין הכפרת עוונות, מה שכתב במהרי"ל (מילה א) מהרי"י סג"ל כשנעשה הוא בעל ברית והוא קרוי סנדק בלשון חכמים, היה נוהג לרחוץ ולטבול עצמו להכניס התינוק בטהרה לברית. ואמר גדול מצות בעל הברית מצות המהול, מפני שרגליו נרמו למזבח כאילו מקטיר קטרת לשמים, עכ"ל, הרי שרמז לו הברית מילה כהקדמה על גבי המזבח המכפרת עוונותיהן של ישראל, ובהערות על ספר שמע שלמה הוסיף המלקט כי תיבת סנדק (עה"א), בגימטריא ריח, לרמז על ענין הנ"ל כי עולה לריח ניהוין.

השפעות של רפואה

וגם לרבות בגשמיות מקבל האדם ההשפעות בעת הברית בשעה שאליהו הנביא בא לשם, וכפי שסופר בספר הדרת קודש שפעם אחת בא הגאון רבי שלמה קלוגר לברית מילה, והמתין זמן רב, שאל לבני מדוע מאחרים להכניס הילד בבריתו של אברהם אבינו, גילו לו כי אבי הילד הזה הוא מסוכן וגוסס ואפשר שימות בשעה זו ויהיה נקרא הולד בשמו של אביו, כששמע זאת הגר"ש קלוגר צוה מיד להביא לפניו את התינוק, באומרו שאדרבה העת מסוגל שאבי הבן יבריא מחליו, והביא ראיה לזה ממה שאמרו במדרש (בר"ר פצ"ו ה) שרבינו הקדוש חשב בשינוי י"ג שנה, עד שנכנס אצלו אליהו זכור לטוב בדמותו של רבי חייא ונתן ידו על שינוי ומיד נתרפא, והפטיר הגר"ש קלוגר ואמר אמנם לא כל אדם זוכה לכך לשלוח לו שליח מיוחד את אליהו הנביא כדי לרפאותו ברפואה שלימה, אך עתה בעת ברית כיון שאליהו הנביא בא לכאן, וכמו שנקרא מלאך הברית, וכן על פי הידוע שאינו בא עד שימחלו עונותיו של אבי הבן, וגם מוכן הוא לכל שליחות טובות להשיב לב אבות על בנים בעת הגאולה, ואכן בשעת הברית בקש לאלהיו הנביא שיפעול עתה רפואה שלימה לאבי הילד הנכנס בבריתו של אברהם אבינו, ולהשיב לב אבות על בנים לשמח בשמחה של מצוה בלב שלם, ובקשתו עשתה רושם למעלה והתקבלה תפלתו לטובה ומרגע ההוא התחיל להבריא עד שלערך חמשה ימים קם ממטו.

השיבות העמידה על יד הכסא של אליהו דייקא

[כאן המקום לציין לדבר פלא מה שכתב בספר יוסף אומץ [להגאון רבי יוסף יוזפא האן נירלינגן זצ"ל מפרנקפורט - אשר חי בזמנו של הב"ח] (אות שכה) הוב"ד בספר כורת הברית (אות ה) שיש לדקדק לעמוד על יד הכסא של אליהו דייקא, ובספר משמרת שלום [קאדינאו] (סי' יח אות ד) דקדק כן מלשון הבני יששכר (חודש תשרי מאמר ד אות ז) וז"ל אבל ראיתי בספר אחד כתב ג"כ ששמע בשם המדרש שכל העומדים אצל כסא של אליהו מתכפרין עונותיו, עכ"ל, ומשמע שהכפרה חלה על העומדים אצל כסא של אליהו. ויש להסמיכו למה דאיתא בזה"ק (פרשת לך לך דף צג.) ועל דא תנינן דבעי בר נש לתקנא כרסייא אחרא ליקרא דיליה ויימא דא כרסייא דאליהו ואי לאו לא שרי תמן, ע"כ, הרי לנו חשיבות ענין הכסא של אליהו, אשר הוא הגורם שאליהו הנביא יבוא.

גילוי אליהו אשר בתוך כל אחד ואחד

עוד מצינו כי אליהו מלווה את האדם כל ימיו, וכמו שכתב בספח"ק שפת אמת (להרה"ק מבערזאן] (פרשת מטות) וז"ל שמעתי ממורי הקדוש הגאון מו"ה יהודה אריה ליבוש אבד"ק ווישיניצע (הרה"ק בעל ה"ארי דבי עילא" וזע"א), שאיש אחד שאל את רבינו הקדוש אלימלך זצ"ל (מלי"ז ענסק), שאמר על אחד מהיושבים שהיה לו בבית מדרשו שהוא בעל גילוי אליהו, וישאל אותו איך אפשר שיהיה כן הלא הבעל אבן עזרא אינו מודה שיש כעת גילוי אליהו, כמו שכתב בספרו (לא נמצא כן בפירושו, ויש שפירשו כי יש לדייק כן ממה שכתב בפירושו על ספר מלאכי ג) כד) והוכיח מן המקראות שאלהיו מתגלה אף לאחר מותו, וממה שהיה צריך להביא מן הפסוקים משמע שלא היה מצוי בזמנו ענין זה), ומסתם לא היה לו גילוי אליהו, והאת מעלתכם גם כן יעיד שבעל אבן עזרא הוא היה איש גדול יותר מאיש זה שמעלתכם אומר עליו שהוא בעל גילוי אליהו, ואיך אפשר שיהיה כן, והשיב רבנו אלימלך הקדוש זלה"ה אמת כן הדבר כאשר אמרתי, ואקדים לך הקדמה הנה אמרו חז"ל (פרקי דרבי אליעזר פרק כח) שאליהו הוא מלאך הברית, והנה אליהו בארבעה טיסות שט העולם (ברכות ד:), ואיך אפשר שיהיה בשעת כל מילה ומילה, הלא כל המילות הם בזמן אחת אחר זמן התפלה, ואפשר בזמן שמברכין כאן ברכת על המילה מברכין בסוף כל העולם גם כן בזה הרגע ואיך יכול להיות בשני מקומות יחד רק אני אומר לך הענין שאליהו על ידי שהחזיר את כל ישראל בתשובה ואמרו ד' הוא האלקים (מלכים א, יח לט) על ידי זה זכה לנשמה כוללת של כל ישראל, ועל ידי זה בשעת הנכנסת הילדים בבריתו של אברהם אבינו אז מתנוצץ ונתגלה בהילד חלק אחד מנשמת אליהו, וכל אחד נוטל לפי חלקו ושרשו, ואחר כך כשנתגדל והולך בדרך הטוב, אז נתגלה לו ממש חלק אליהו שיש לו, ואם כן האיש היושב אצלי שאני אומר עליו שיש לו גילוי אליהו באמת אין לו אלא חלק קטן באליהו לכן לפי הטבת מעשיו זכה ונתגלה בו חלק הקטן שהיה בו אבל בעל אבן עזרא היה לו חלק גדול באליהו ולא היה בו כח לתקן ולברר שיתגלה בו ממש גדול חלק אליהו לכן אין לו גילוי אליהו, עכ"ל, הרי לנו את העבודה המוטלת על כל אחד ואחד לגלות את חלקי נפשו ונשמתו שיש לו מהנשמה הכוללת של אליהו, ולעשות מעשיו לשם שמים.

העבודה בין הזמנים

וכאשר מתבוננים בגדולת ההשפעה שבאה עם פנחס זה אליהו, שוכה לשכר זה מכת פעולה אחת לשם שמים, מזה ילמוד האדם כמה יש לו להתגבר אף בנסיון שאינו מצפה לשון גמול בעולם הזה מצד

בני אדם, אלא רק השי"ת שהוא יודע תעלומות יכול להעיד עליו מה שהתגבר על נסיון זה או עשה מצוה זו, וכן כל דבר טוב שנעשה בינו לבין קונו.

וזהו הכנה למי בין הזמנים הבאים לקראתנו לשלום, אשר יש הרבה מצבים אשר הוא בבחינת והיה כאשר תריד, שיש שינוי וירידה קטנה בסדרים וזמנים בעבודת ד', ופרקת עלו מעל צוארך, אי השטן בא לפרוק עול מעל הצווח בניסיונות חרשים שלא שיער אותו בחור שיתמודד אתם, לפי שבכל השנה רגיל להיות בדי' אמות של תורה ועבודה בין כותלי בית המדרש, ועתה באיש ליצה"ר פתח פתוח להכנס ולהתגדר בו, ולפעמים הם דברים שבינו לבין קונו, כגון נסיון בזמן קריאת שמע, אשר הוא שוכב במיטתו, והיצר הרע מעורר מחשבתו לבו לחשוב בדעתו מה לי לקום ולטרוח את עצמי לקרוא קריאת שמע בזמנו, עוד היום גדול ואקום עוד זמן מה, ואף אחד לא יידע אם קראתי את קריאת השמע בזמן אם לאו, או בענין זמן תפילה וכדו' שמסתובב בבין הזמנים בביהמ"ד ואין שום אחד שיעריך אותו על השתדלותו שעשה כדי שיוכל להתפלל תפלה בזמנה, וכן כאשר מתהלך ברחובות קריה, אשר אינו רגיל בו כל השנה, או נוסע עם משפחתו וכדו', יש לשמור את העיניים ביתר שאת, וכמו שהאריך בזה אדמוה"ז וזע"א בספרו טהרת הקודש במאמר שמירת העיניים, בגדולת השומר עיניו, המדרגות שזוכה להשיג, השפע שנשפע עליו מכת התגברות על כל נסיון וכו'. והוסיף בזה במאמר הבטחון והתחזקות (פרק ו) וז"ל ברכתיב (איוב כב) ושם עינים יושיע, שהקב"ה מושיע לזה השם עינים בכל דבר שיצטרך, עכ"ל, עוד מתאמרא ממשמה דאדמוה"ז וזע"א (עיין בספר לשכנו תדרשו עמי קיט), ששמעו מפי רביה"ק אדמוה"ז אשר חוץ ממה שזוכה שהקב"ה יצליח דרכיו היכן שהולך מה שפועל ואת הדבר שעושה, אי גם לרבות בשעה שיש לו נסיון בזה [והוא ברחוב ואין איש עמו במחשבתו לדעת מה יהיה ריחוק יסתכלו עיניו, אלא הוא נמצא עם הקב"ה, ומתגבר בלתי לדי' לבדו, וכנ"ל כמעשה פנחס] אי הוא עת רצון גדול למאה, ויכול לפעול כל מה שיעלה בלבבו לשאול, (ומוטו השכל בדבר יש לציין, אשר פעם אחת בחי"ל בא יהודי בעל תשובה, ואמר שהוא מחבב ביתר שאת את המתאמרים של רביה"ק אדמוה"ז והם נובנים לו חיות להתגבר על יצרו, והוסיף כי שמע ענין זה שאמר רביה"ק שבעת הנסיון אפשר להתפלל על כל דבר ולהיושע, לכן כאשר הולך ברחוב ושומר את עיניו, מתפלל אל הקב"ה שיזכהו שבפעם האחרת שייך ברחוב יזכה לשמור שוב את עיניו ומחשבתו, ואף אם יאמר האדם שאינו בדרגה זו [כי במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים] יכולים לעמוד...], מכל מקום יתפלל על הגשמיות להיושע במה דבעי, והצד השווה שיתגבר על יצרו.

על כל זאת ישכיל האדם כאשר רואה את כל ההשפעות שאפשר לקבל ממעשה אחד שמתגברים על רצון העצמי, ומבטלים רצונו מפני רצון הקב"ה, כאשר עיניו תחזינה בכל הספרים בהשפעות בעת הברית מכוחו של פנחס זה אליהו מלאך הברית, ואם זוכה שיהיה לו כמה ניסיונות להתגבר בכל יום, יזכה להרבה השפעות, הרחמן יזכנו להיות מעבדיו הנאמנים לעשות מעשיו לשמו יתברך, ושלא יקלקל הנסיונות שיש בימים אלו את חודש אלול הבעל"ט, אלא אדרבה יוסיף התגברות על התגברות, כדי שנוכח את יצרנו הרע בשלימות, וזוכה לקבל כל ההשפעות ברוחניות ובגשמיות, ויתגלה כבוד מלכותו עד שיאיר ארץ מכבודו בביתא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

לקבלת העלון באימייל:

KOLHACHUTZER@GMAIL.COM
להאריות והערות

נא להשאיר הודעה במספר המערכת:

079-520-5294